

El museu com a espai de conflicte pedagògic

Publicat per [Interacció](#) [1] el 16/12/2014 - 10:57 | Última modificació: 12/05/2026 - 07:20

L'educació als museus es va entendre sobretot com una tasca de mediació posterior: explicar exposicions, traduir discursos curatorials o apropar continguts al públic. El text d'Oriol Fontdevila, publicat el 2012, entra directament en crisi amb aquesta idea. *Capgirar el museu* no defensa simplement més activitats educatives dins les institucions culturals. El que planteja és una pregunta molt més profunda: què passa si l'educació deixa de ser un servei auxiliar i passa a intervenir en la mateixa manera com el museu produeix coneixement, distribueix autoritat i organitza les seves relacions de poder?

El text s'inscriu en el debat internacional sobre l'anomenat "gir educatiu" del comissariat, impulsat durant la primera dècada dels anys 2000. Fontdevila recull les discussions d'autores com Irit Rogoff o Carmen Mörsch per analitzar com molts museus i centres d'art van començar a incorporar formats pedagògics, espais de conversa i processos col·laboratius com a part central de la pràctica artística i curatorial.

Però el text evita qualsevol entusiasme ingenu. Una de les aportacions més interessants és precisament la crítica a la manera com aquest "gir educatiu" podia convertir-se també en una nova forma de legitimació institucional. Fontdevila mostra que moltes institucions incorporaven discursos participatius sense alterar realment les seves estructures jeràrquiques. Els departaments educatius continuaven subordinats als relats curatorials i els processos de participació sovint quedaven reduïts a una funció decorativa o comunicativa.

L'article insisteix que la qüestió no és només introduir educació dins el museu, sinó permetre que l'educació transformi el mateix funcionament institucional. Aquí apareix una idea central del text: el museu no és un espai neutral de transmissió cultural, sinó un dispositiu que produeix formes de legitimitat, exclusions i relacions de poder. Des d'aquesta perspectiva, la pedagogia crítica no consisteix a "explicar millor" les exposicions, sinó a generar condicions perquè públics, educadors, artistes i institucions puguin discutir els mateixos mecanismes que organitzen la cultura.

Els exemples que Fontdevila presenta: *Zona Intrusa*, *Espai Memòries* o *Prototips en codi obert*, són especialment rellevants perquè treballen des d'aquesta tensió entre institució, educació i producció cultural. No es tracta només de projectes participatius, sinó d'intents per alterar parcialment les relacions entre museu, territori, escola i ciutadania.

El text cens obliga a revisar una idea molt estesa: pensar que la mediació cultural és només una capa de comunicació afegida a projectes ja definits. Fontdevila suggereix exactament el contrari: la mediació i l'educació poden ser espais des d'on discutir com es decideix què és cultura, qui pot intervenir-hi i sota quines condicions.

El gir educatiu dels museus no qüestiona només com s'expliquen les exposicions, sinó també com les institucions culturals produeixen autoritat i distribueixen el coneixement.

Referència

Fontdevila, O. (2012). Capgirar el museu. Interseccions entre el comissariat i l'educació en la perspectiva de la crítica institucional. *Mnemòsine: revista catalana de museologia*, (7), 71-84.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: educació i cultura

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: pensament cultural

Etiquetes: equipaments culturals

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2014/museu-conflicte-pedagogic>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/oriol-fontdevila-capgirar-el-museu._1.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/5483>